

הפלתו היום לדעת רבי חנינא, אבל אם אפשר שיהיה
האדם מלך זכור כח האול בעלמו מבלי שיעשה שום
פעל מגין בעדו. אבל שיהיה כמו שלא יוכל לרשום
בו. כאשר היה ענין חנינה מישאל ועזריה בכבשן האש.
בכבשו בו ולא עשו שום תפולה להגלל ממנו ועכ"ל
לא רשם בהם האש כלל. אם אפשר שיהיה כן במלך.
בזה הוא שנתלקו ר' חנינא ור' יוחנן, כ"ל חנינא סבר
ש"אל שיהיה כן בשום פנים. ור' יוחנן סובר שגם זה
אפשר שהמורה בעלמה המנוח המלך מעשות רשום רע
באיש ההוא שומר המורה. והסוגיא שם בשבת מוכחת
כן. אמר שם ויף רב סובר אין מלך לישראל דאמר רב
יהודה אמר רב מנין שאין מלך לישראל שנאמר ויאל
אישו המורה וגו' ואמר לפניו רבש"ע נסתכלתי באלטעגנינות
שלי ואין ראוי להיות לי בן ח"ל לא מאלפגנינות ש"ך
שאין מלך לישראל מלי דעתיך דקאי דרק במשכב אין
מהדכנא ומוקמי' ליה במזרח והיינו דכתי' מי העיר ממזרח
דק. הנה לא אמר שיזמין אליו בכות יגיעוהו ימנעוהו מרשם
המלך, אבל ימנה המלך בעלמו עד שלא יוכל המלך בעלמו
לרשום בו. וכן שאר המעשים האמורים שאמר.
ומשואל נמי אין מלך לישראל ומדר' עקיבא נמי אין
מלך לישראל. כלם על זה הדרך שהמורה היתה מבטלת
כח המלך מבלי אלמני' אחר. ומ"מ הדבר מושכב בין
הכמי ישראל שהעולם הזה התחמון נמשך ומהג כפי
מערכת הכוכבים. אם לא שבעודת הש"י חבטל הרושם
המתחייב ממנה, ונמשך מזה שאם לא יחוק זכות האדם
כל כך שחשמה המערכת בשבילו. או שיהיה מושגח
באשגחה פרטית דבקה עד שישים הש"י בלבו לעשות
איה פעל יגן בעדו מרעה המערכת. כל עוד שלא
יהיה הוא מאלו הנלדים יתחייב שיעשה האדם ההוא
גם כשלא יתחייב אליו כפי מעשיו העושה ההוא. ומפני
זה אמרו רז"ל (מ"ק כח) בני חיי ומזוני וכו'. ועל זה הדרך
ג"כ הוא שאמר והאם לא תלואו וגו' כיון שנתן רשות
למשחת אינו מבחין וכו'.

ובזה הענין יסתלק הספק הגדול המחמיה בהנהגת
העולם בצדיק ורע לו וכו'. והוא שאלו היו
הפעמים המשפטים בזה העולם התחתון פרטיים. עד
שנאמר שיהיה מתיחד כוכב אחד לבד לאיש אחד.
יחדוהו הש"י אליו ויפקידוהו לשלם לו כמעשהו. היה
צלי ספק ענין זה מחמיה. אבל הענין אינו כן כי מנהיגי
העולם התחתון עינים כללי. עד שאי אפשר לומר שימשך
שום הטוב תמיד ולא ימשך מהם הרע לפעמים. כאשר
נאמר שה"ל לשלם לבשל הפירות ולא תחמם ראש האיש
הטוב הולך בדרך תפקיפת תמוז. עד שאפשר שיחמם
ממנו חולי כפי הכנתו. וכן כשיהיה איה דבר רע
שופע במקום או באקלים, לא יחמם הענין שיכה הש"י
במקל ורועהו איש איש בפרט. אבל שיחמם אינו סבה
תשפדת טוללת. ויגיע ממנה השפד גם למי שאינו ראוי
שיעשה צה. אם לא שיחוק זכותו כל כך שזילתו הש"י
ממנה בשניו טבע.

ובזה הענין יסתלק ספק גדול שיש לשאל ולומר. הנה
הש"י עשה שיחוק מיוחדים לעבודת המשכן
תחת הכבודות. ואמר שראוי שיהיה שכל הליים מוסל

על ישראל לפרוע חמשי שזכו בכל כבודות ישראל כאשר
יולדו ממנה כבודות. וכיון שזכו בהם והם נשעטם
נפסלו מעבודתם ראוי שיהיו שוכרים אחרים המחמיה.
והוא אומרו כי נחמיה נחמיה המה לי וגו' כי לי כל
כבוד וגו' הקדשתי אותם לי וגו'. כלומר שציוס שהייתי
בכורי מזרים שהיו ראויים להענינם ולא הכה בהם שלא
חבאו, והיה ראוי שיאמר המלך לאדם אחד הנה זכיתי
בך שמתעבד עבודתי מאשר הרגתי איש פלוגי שהרג את
הקשע ולא הרגתי אותך. הנה בלי ספק שאין מי מן
הראוי. והנה יראה שיהיה כאן הענין בזה:

אבל התשובה שאין הפועלים המגיעים בעולם
התחתון לאיש איש. על ידי כבוד פרטי. וכל
על ידי סבות כלליות. שאין רגון השם יתברך
שישמה הפעל כפי איש איש. וכשראה הש"י להכות בכורי
מזרים. יודע איה ענין מוסבד ומחמיה לכל כבודות. כי
הכבודות יש יחס ביניהם כולל ומשקף אותם. והוא
שאין ספק שאין הרחם אשר לא נולד בו עבד מעולם
באורה התכונה אשר יהיה הרחם אשר כבר נולדו בו
ולדות. ומלך אותו השינוי יהיה אפשר שיהיה בכבודות
כלם הכנה לקבל איה דבר נעלם ממנו. ומפני זה
היתה המנה קדוש הכבודות תלויה בפרט רחם. כי
הכבודות מונח יחס והקשר בין הכבודות ולא הכבוד
לא לבד כלל. ואע"פ שאמרו במדרש אין שם בכור גדול
הבית קרוי בכור, זהו על דד הדרש. אבל כפי פשוטו
של דבר הכבודות שהיו נתלים בפעמי' הרחמים. הם
שלקו. ואם היה ביניהם יחס והקשר אשר מלך האדם
היהו ראוי שילקו גם בכורי ישראל. אם ימחה השם
לקבעם. ומפני זה אמר הש"י ששמי שהגון בזהו האלים
המרים שיהיה ראוי לתור עליהם קדש פודם לי:

הנה נחבאר מזה שכלאר נחחדש שפע שופע ממשיך
איה דבר מיוק, יקבל בו היוק גם האיש אשר
אינו ראוי שיעשה כפי מעשיו. אם לא שיהיה אליו זכות
פרטי יגן הש"י בעדו מהחוק ההוא הנמשך התחתון.
ועל זה הדרך לא ישאר ספק מחמיה בענין צדיק ורע
לו רשע ופוד לו. וכל מה שאמר הכתוב כי קנאתי
בהוללים וגו'. אינו אלא מתאונן על המדה הזאת
הנוהגת. לא שיהיה נעלם מהם שפמו של דבר. וכן
אמרו ח"ך ריק זכיתי לבני וגו' ואחי עווע כל היום
וגו'. הוא כאומר שאם יהיה עקר הגמול ותכליתו שובת
העולם הזה ורעותו. לשוא יבשר האיש ממשויו אם
לא שישגי מעלה יתירה עד שישחמה הטבע בשבילו. אבל
כל עוד שיהיה עולם כמנהגו נוהג. יחולו באת הטוב
עניים מכאיבים מעררים. אבל כאשר תכלית הגמול וסופו
הוא שכל הנפש בעיה"ב לא תשאר בכלן קושיא, כי כל
המעשה יבא שם לבית החשבון, וזה מ"ש כי יתחמך לבני
וגו' ואחי צער ולא אדע וגו'. ראה שסדר הגמול והעונת
בעיה"ו נוהג בענין מחמיה לא יעמוד האדם בו על
צדק משפטי הש"י, אבל יהיה בו כבער וכבמה נמשך,
עד אשר יבא ויעיין במה שהקדים הש"י והבין לצדיקים
ולרשעים ויבין לאחריהם, כי שם נגלה גמול הצדיקים
ועונת הרשעים לא בעולם הזה. וזהו בעלמנו מ"ש חומש
הכזבים מלאכי חזק עלי דבריכם וכו'. וחסים דבריו

ואמר